

spadajo tudi vsebinsko in deloma časovno k prispevkom iz boja za črke, obenem pa nudijo dokaj izdelano podobo Čopovih nazorov o raznih aktualnih vprašanjih, pa celoten potek boja, ki je bil odločen, načelno jasen in tako uspešen kakor malokateri boj v slovenskem literarnem življenju. Nadalje je to slika časa, ko je imel preporod že svojo dinamiko, ki so mu jo dali Čbeličarji in je šele v takem stanju mogel ustvariti trajne plodove svojega razraščanja. Čopov tekst je Pirjevec prevedel in ga s tem še bolj približal dijakom, ki jim je knjižica namenjena. V uvodu je prireditelj na kratko očrtal splošne in domače miselne tokove prvih desetletij XIX. stoletja, opisal Čopovo življenje in njegovo duhovno strukturo. Znanih formulacij in dejstev ni pomnožil, o vplivu na Prešerna se je izrazil zelo previdno. Nekatere opombe (n. pr. pregled črkarske pravde) so posebno vredne pažnje. Celotno delo je pomembno, pregledno, zaključena celota in zelo primerno ob stoletnici Čopove smrti. Kljub vsemu stremljenju pa izpričuje vsako delo o Čopu v sebi neko nedodelanost. Za popolno podobo tega molčečega moža bi bilo treba opraviti skoro vse tisto receptivno delo, ki ga je opravil Čop, kar bi pa zahtevalo življenje zase.

Tone Šifrer.

FRANCE BEVK: PASTIRCI. Knjižnica Mladinske Matice 30. Izdala in založila Mladinska Matica v Ljubljani, 1935. Ilustriral *Nikolaj Pirnat*. Nastisnila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Strani 88.

Kaj ne spada med pglavitne znake dobrega mladinskega slovstva to, da ga vsaj s takim užitkom kakor mladina lahko berejo tudi odrasli, ki pri tem skoro nevede pozabijo na svojo odraslost in se z ugodjem prepustijo mladostnemu čaru pisateljeve umetnosti? Tak umetnik ne dela snovi s pre-tiranim poudarjanjem vzgojne ali poučne plati, obdela jo približno kakor svoje nemladinske snovi — po notranjih, skoro podzavestnih zakonih svojega ustvarjajočega daru. Od Slomška preko Levstika in Stritarja do Ketteja, Župančiča in Meška se je v tem pri nas marsikaj izboljšalo, prav tako od začetnega „Vrtca“ in „Zvončka“ do „Našega rodu“ in „Mladinske Matice“.

Bevkovi mladinski spisi se množijo kakor nemladinski. „Mladinska Matica“ je izdala že tretjo njegovo knjigo „Pastirce“. Nekaj drugih je izšlo v Gorici in Trstu. Glavni znaki Bevkove umetnosti bjejo iz vsake strani, iz vsake vrste: preprosto nizanje pokrajinskih in vremenskih vtiskov, naravno pribijanje trenutnih dogodkov in ugotavljanje razkosanih čustev, na videz sama enostavna dušeslovna drobnjav, nič zapletenega, zavitega, težkega — dokler se po par poglavjih mahoma ne zaveš, da si v mreži, v razburkanem vrtincu človeških prastrasti.

Ti trije pastirci, Ferjanč, Lenart in Blaže, imajo nekaj sorodnikov po Bevkovih vaških povestih in romanih, kjer so bolj stranske osebe. V tej knjigi so pomaknjeni v ospredje in odrasli so njih pritikline: Matevž in Matevževka, gospodarji, starši in posli. Ko je zgodba že dobro napeta in zavozlana, ji pisatelj dvigne mikavnost s tem, da najmlajšega pastirca skrije in postavi na njegovo mesto pastirico Terezko. S tem dekletcem med dvema pastirjema je Bevk zasenčil Stritarjevo Delo, ki je preumetna, romantična tujka v slovenski pokrajini. Terezka je dragocen gorski brst, iz katerega v zametku kukajo blage, resne dražesti slovenskega dekleta in slovenske žene.

Bevk je odličan oblikovalec temnih strani človeške duše, ki se za zunanji svet očitujejo pretežno v lopovščinah in zločinah. Tu jih je pestro prgišče

zajel pri izviru, kjer še žubore in ne podirajo jezov, a se že čuti, da jih pozneje kdaj še bodo. Vse je tako napleteno, da bi se moralo končati s kakšno smrtjo v prepadu, kakor v „Jagodi“ in v mnogih Bevkovih gorskih povestih. Če si je Bevk pri tem idiličnem koncu naredil kaj sile, je vendar zaključek otroškemu svetu zelo primeren in za pastirce samo začasen; življenje jih bo že še bolj po bevkovsko motalo.

Jezikovna plat je zelo skrbna in se bliža popolnosti. Nekatere neznatne pravopisne posebnosti bi utegnile izvirati iz hudomušnosti tiskarskega škrata („coklje“ namesto „cokle“, str. 11, 28 in 33, „oglar“ namesto „oglar“, str. 15, poleg pravilnega „oglarjev“, str. 21, pa spet „oglj“ namesto „ogli“, str. 24, „med senožeti“ namesto „med senožetmi“, str. 68, „raz duše“ namesto „raz dušo“, str. 79, „rjav obraz“ namesto „rjavi obraz“, str. 6, „v kobuljah“ namesto „v kobulah“, str. 9, „neha učenost“ namesto „se neha učenost“, str. 14, „Samega bi bilo strah“ namesto „Samega bi ga bilo strah“, str. 58, „Najhitreje kot se je dalo“ namesto „Kar najhitreje“, str. 77). „Ugasnil je pipo“ (str. 30) bi bilo bolje „Ugasil je pipo“. Slovenščina ljubi več nikalnic, kje so mogoče: „Pastirci se niti v poletju niso *k*daj (bolje: *nikdar*) kopali“ (str. 48); „Do nje ni vodila *k*aka (bolje: *nikaka*) steza“ (str. 70). Najpopolnejši jezik je za mladino komaj zadosti dober. Pirnatove skopočrtne, skoro brezsenčne slike se mi zdijo ponekod zelo izrazite (str. 13, 35, 39, 59, 65, 85).

Andrej Budal.

Čitatelje bo nedvomno zanimala sodba o publikacijah Mladinske Matice, ki jo je napisal ruski prevajalec in dober poznavalec vse slovanske in otroške literature N. Bahtin. Ugajajo mu Bevkovi „Pastirci“, o katerih meni, da bi z malimi izpremembami lahko izšli v ruščini. (Čudi se, kako more biti v „tako katoliški deželi“ dopuščen stavek „Bog je bil srdit“.) Seveda je malo upanja, da bi rusko otroško založništvo izdalo knjigo, v kateri ni govora o ekonomskih vzrokih revščine. Ribičičeva knjiga „Mihec in Jakec“ se mu zdi po zamisleku zanimiva, toda za današnje prilike nesprejemljiva; njegove pravljice povesti pa škodljive, ker so polne nesmiselnih podob hudičev in drugih pošasti in uvajajo plitvo meščansko moralo. O „Miškolinu“ piše, da nima nobene vsebine, dočim so „Kresnice“, ki so jih pisali otroci, izredno mikavne.

SLOVENSKE NOVELE. Uredil Mirko Javornik. Krekova knjižnica. Ljubljana. 1935.

Upravičenost knjig, kakršna bi naj bila pričujoča zbirka, mora biti vedno določena reprezentativnost: bodisi da zastopajo skupen idejni ali umetniški program, bodisi da predstavljajo skupen nastop novih pisateljev — kakor pred leti zbirka „Sedem mladih“. „Slovenske novele“ pa zapuščajo vtisk širše zamišljenega, pa slabo dovršenega dela, ki nosi vse sledove prvotnih visokih teženj in njihovega občutnega nesorazmerja z revnostjo doseženega rezultata.

Knjiga je odbijajoče neenotna po gradivu, po idejni vsebini in po samih pisateljih. Če je kanil urednik s knjigo dati splošen prerez sodebnega slovenskega novelističnega ustvarjanja, potem je njegov izbor v visoki meri ponesrečen in vzbuja upravičene dvome o potrebnosti knjige, kakršna je. Kajti predvsem teh pet avtorjev še zdaleč ne predstavlja naše celotne novelistike, zlasti še spričo dejstva, da sta med njimi dva novince, katerih umetniško uve-